

Képzési költségek a személyi jövedelemadó rendszerében

A gazdasági társaságok, állami, önkormányzati intézmények, egyéb szervezetek sikerességének záloga a megfelelően képzett, gyakorlattal rendelkező munkaerő foglalkoztatása. Ennek biztosítása érdekében a munkáltatók gyakran vállalják át a dolgozóik képzésének költségét. Jelen írás célja annak áttekintése, hogy milyen közterhek megfizetésével kell számolnia a munkáltatóknak, ha a képzési költségek átvállalása révén kívánják támogatni alkalmazottaikat a munkavégzéshez szükséges szakismeret megszerzésében, illetve elmélyítésében.

Először célszerű az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzés fogalmával megismerkedni, mert a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Sza tv.) rendszerében az egyes képzések költségeinek adóztatása függ attól, hogy a képzés iskolarendszerben, vagy azon kívül kerül megszervezésre.

Az iskolarendszerű képzés fogalma

Az Sza tv. 2016. december 31-én hatályos 71. § (6) bekezdésének h) pontja szerint iskolarendszerű képzésnek minősült a képzés, ha az abban részesülő magánszemély a képző intézménnyel tanulói vagy hallgatói jogviszonyban áll. Ez a fogalommagyarázat azonban a jogalkalmazók számára nem adott kellő útmutatást arra az esetre, ha az iskolarendszerű képzés valamely külföldi intézményben folyt, tekintettel arra, hogy külön jogszabályi magyarázat alapján tanulói illetve hallgatói jogviszonyon a magyar jogszabályok szerinti tanulói illetve hallgatói jogviszonyt kell érteni.

Ezért – továbbá abból eredően, hogy a kifizetőt terhelő adó mellett nyújtható juttatások rendszerének 2017. január 1-jétől hatályos átalakítása következtében az Sza tv. 71. § (6) bekezdésének h) pontja hatályon kívül helyezésre került – 2018. január 1-jétől az Sza tv. 3. § 87. pontjába önálló fogalomként beiktatásra került az iskolarendszerű képzés fogalma. Az új rendelkezés alapján iskolarendszerű képzésnek

azt a képzést kell tekinteni, amelynek résztvevői a képző intézménnyel tanulói vagy hallgatói jogviszonyban állnak, valamint azon külföldi képzés, amely államilag elismert oktatási célú intézményben folytatott teljes idejű, alapfokú, középfokú vagy érettségi végzettséget adó képzés, vagy államilag elismert felsőoktatási intézményben folyó, felsőfokú végzettséget adó képzés.

A tanulói, illetve hallgatói jogviszonyt a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, valamint a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény szabályozza.

Tanulói jogviszony

A köznevelési törvény alapján a tanuló az iskolával tanulói jogviszonyban áll, amely felvétellel vagy átvétellel a beiratás napján jön létre.

Hallgatói jogviszony

A felsőoktatási törvény szerinti hallgatói jogviszony a felvételtől vagy átvételtől való döntés alapján, a beiratkozással keletkezik.

Iskolarendszerű szakképzés

Az iskolarendszerű szakképzés a szakképzési törvény rendelkezése alapján az a szakképzés, amely köznevelés keretében, illetve a köznevelési és a szakképzési törvényben meghatározott szakképző iskolában folyik, és amelynek résztvevői a szakképző iskolával tanulói jogviszonyban állnak.

A tanulói, hallgatói jogviszony fennállását a képzésben részt vevő részére kiállított diákigazolvány igazolja, melynek típusai az oktatás, képzés munkarendjének megfelelően kerültek meghatározásra (nappali, esti, levelező, távoktatásos és más sajátos diákigazolvány).

Külföldi tanulmányok

Az új fogalom alapján külföldi tanulmányok alatt az EGT-tagállamban, Svájcban, illetve például az Amerikai Egyesült Államokban szervezett iskolarendszerű képzést egyaránt érteni kell. Nincs olyan korlátozó rendelkezés sem, amely

alapján ne minősülhetne iskolarendszerű képzésnek tanulói vagy hallgatói jogviszony fennállása esetén egy képzés, amelyet olyan államban folytat a magánszemély, amellyel Magyarország nem kötött egyezményt a kettős adózás elkerülésére (például Peruban, Iránban folytatott képzés).

Az iskolarendszerű képzés új fogalmának beiktatása következtében tehát egyértelművé vált, hogy a külföldön folytatott tanulmányok is minősülhetnek iskolarendszerű képzésnek, ha azok folytatására tanulói vagy hallgatói jogviszonyban (vagy a külföldi jog szerint ennek megfelelő jogviszonyban) kerül sor, így az ilyen képzés költségeinek munkáltató általi átvállalása révén keletkező jövedelem adókötelezettsége a hasonló jellegű magyarországi képzések költségeinek átvállalása révén keletkező jövedelemre vonatkozó szabályok szerint alakul.

Az iskolarendszeren kívüli képzés fogalma

Az Sza tv. 3. § 88. pontja alapján iskolarendszeren kívüli képzés az a képzés, melynek esetében tanulói vagy hallgatói jogviszony nem jön létre a képzésben részesülők és a képző intézmény közt.

Az OKJ-s képzések megjitélése

Napjainkban sokan szereznek képesítést ún. OKJ-s képzés keretében, amely az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő, államilag elismert szakképesítést jelent. A szakképzésről szóló törvény 6. §-a szerint az OKJ tartalmazza a kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben oktatható szakképesítéseket, az iskolai rendszerű és iskolarendszeren kívüli szakképzésben is oktatható szakképesítéseket, a kizárólag iskolarendszeren kívüli szakképzésben oktatható szakképesítéseket, továbbá a szakképesítés-ráépítéseket és a részsakképesítéseket.

Ennek megfelelően az OKJ-s képzések lehetnek iskolarendszerű, közoktatási intézmény (középfiskola, szakképző iskola), valamint felsőoktatási intézmény által szervezett képzések, illetve iskolarendszeren kívüli képzések is. Ebből eredően az OKJ-s képzés minősülhet akár iskolarendszerű, akár iskolarendszeren kívüli képzésnek is, ezért az adott képzésre vonatkozóan vizsgálni kell, hogy a képzésben részt vevő és az intézmény közt fennáll-e tanulói vagy hallgatói jogviszony.

Ha a képző intézmény az OKJ-s képzés résztvevőjével felnőttképzési szerződést köt, tanulói, hallgatói jogviszony nem jön létre, azaz a képzés nem tekinthető iskolarendszerűnek.

Az iskolarendszerű képzésekkel kapcsolatos adózási szabályok

2016. december 31-ig az Sza tv. 71. § (1) bekezdés g) pontja alapján béren kívüli juttatásnak minősült az iskolarendszerű képzési költségének munkáltató által történő átvállalása révén juttatott jövedelemből a minimálbér két és félszeresét meg nem haladó rész. Amennyiben a juttatás ezt az értéket meghaladta, az értékhatárt meghaladó rész egyes meghatározott juttatásként volt adóköteles. E rendelkezés abban az esetben volt alkalmazható, ha a képzés – akkor is, ha a költséget nem a munkáltató viseli – munkáltatói elrendelés alapján a munkakör betöltéséhez volt szükséges, vagy egyébként a munkáltató tevékenységével összefüggő szakmai ismeretek megszerzését, bővítését szolgálta. Az Sza tv. 2017-től hatályos módosítása átalakította – jelentősen szűkítette – a munkáltató által kedvezőbb közteher fizetése mellett adható juttatások körét. Az Sza tv. 89. § (6) bekezdésében foglalt átmeneti szabály alapján a 2016. évben béren kívüli juttatásként adható – a pénzjuttatáson és a SZÉP-kártya alszámláira adható juttatáson kívüli – egyéb juttatások 2017. január 1-től egyes meghatározott juttatásként adhatók.

Az egyes meghatározott juttatás adókötelezettsége

Az iskolarendszerű képzés munkáltató általi átvállalása révén juttatott jövedelem, mint egyes meghatározott juttatás után az adó az Sza tv. 69. § (1) bekezdése értelmében a kifizetőt terheli.

A képzési költség átvállalása esetében jövedelemnek minősül a juttatás értéke, ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott termék, szolgáltatás esetén annak szokásos piaci értéke, illetőleg abból az a rész, amelyet a magánszemély nem köteles megfizetni. A kifizetőt terhelő adó alapja a jövedelem 1,18-szorosa, a személyi jövedelemadó mértéke az általános szabályok szerinti 15 százalék. Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Eho tv.) 3. § (1) bekezdés ba) alpontja alapján a kifizető a juttatás adóalapként meghatározott összege után egészségügyi hozzájárulás megfizetésére köteles, melynek mértéke 2018. január 1-jétől 19,5 százalék.

Példa

A nőgyógyászati magánrendelőt működtető Maternitas Kft. az egyik frissen végzett orvosa ultrahangdiagnosztikai továbbképzésének költségeit átvállalja,

mivel a rendelő szolgáltatási körének bővítése érdekében 4D-s ultrahang-készüléket vásárolt. Az orvosi egyetemen hallgatói jogviszony létesítésével megvalósuló képzés 2017-ben kezdődött, két évet vesz igénybe, tanévenként 180 000 forinttal támogatja az alkalmazott tanulmányait a Kft.

A fentebb ismertetett jogszabályi rendelkezések figyelembevételével az alkalmazottnak képzési költség átvállalása révén juttatott jövedelem 2017-ben egyes meghatározott juttatásként volt adóköteles.

A kifizetőt terhelő adó alapja $180.000 \times 1,18 = 212.400$ forint volt, mely után 15 százalékos mértékű személyi jövedelemadóként 31.860 forintot, és 22 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulásként 46.728 forintot kellett a Kft-nek fizetnie.

A 2018. január 1-jétől hatályos jogszabályváltozás alapján az egészségügyi hozzájárulás mértéke 22 százalékról 19,5 százalékra csökkent, ezért az adókötelezettség az alábbiak szerint alakul:

<u>az adó alapja</u>	$180.000 \times 1,18 = 212.400$ forint
<u>15 százalékos személyi jövedelemadó</u>	$212.400 \times 15\% = 31.860$ forint
<u>19,5 százalékos egészségügyi hozzájárulás</u>	$212.400 \times 19,5\% = 41.418$ forint

Az iskolarendszeren kívüli képzésre vonatkozó szabályok

A képző intézménnyel tanulói illetve hallgatói jogviszonyban nem álló munkavállaló képzési költségének munkáltató általi megtérítése esetén az Szja tv. 4. § (2a) bekezdésében foglaltak irányadók. E rendelkezés alapján „nem keletkezik bevétel valamely személy által a tevékenységében közreműködő magánszemély részére biztosított olyan dolog (például eszköz, berendezés, jármű stb.) használatára, szolgáltatás (például világítás, fűtés stb.) igénybevételére tekintettel, amelynek használata, igénybevétele a munkavégzés, a tevékenység ellátásának hatókörében, a tevékenység ellátásának feltételeként történik, ideértve – többek között – az iskolarendszeren kívüli képzést, betanítást is.”

Az idézett szabály lényege, hogy a magánszemélynek nem keletkezik bevétele, ha az iskolarendszeren kívüli képzés, betanítás a munkavégzés, a

tevékenység ellátásának hatókörében, a tevékenység ellátásnak feltételeként történik. A magánszemély a fenti rendelkezés értelmében nem csak a munkavállaló lehet, a tevékenységben közreműködő személynek minősül a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, a kifizető üzleti partnere is. Ebből eredően szintén nem keletkezik bevétele az épületgépészeti cégnél dolgozó magánszemélynek akkor, ha a társaság egyik, légtechnikai berendezések forgalmazásával foglalkozó partnere által szervezett termékismertető tanfolyamon vesz részt.

Az iskolarendszeren kívüli képzések körébe tartoznak a különböző szaktanfolyamok, nyelvi képzések, konferenciák is.

Példa

Ha egy elsősorban külföldi megrendelők részére dolgozó rendezvényszervező cég az üzletkötőit felsőfokú német nyelvtanfolyamra küldi, – amely iskolarendszeren kívüli képzésnek minősül, – ez megfelel az Szja tv. 4. § (2a) bekezdésben foglalt feltételnek, mert a munkatársak az elvégzett tanfolyam alapján a külföldi ügyfelekkel is hatékonyabban tudnak majd együttműködni munkaköri feladataik ellátása során. Ha viszont az üzletkötők iskolarendszeren kívüli képzés keretében megszervezésre kerülő műkörmépítő tanfolyamra iratkoznak be, melynek költségét a munkáltató kifizeti, a képzésen megszerzett ismereteket a munkavállalók a rendezvényszervező társaságnál végzendő munka során nem tudják hasznosítani, így az Szja tv. 4. § (2a) bekezdése nem alkalmazható.

Ebben az esetben a képzési költség a felek között fennálló jogviszony szerint, azaz a nem önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó szabályoknak megfelelően válik adó- és járulékkötelessé. A képzési költség átvállalása révén a munkavállalónak juttatott jövedelem egyes meghatározott juttatásként is adókötelessé válhat, ha a munkáltató az Szja tv. 70. § (1a) bekezdése szerinti feltételek mellett belső szabályzat alapján biztosítja a dolgozók részére például egy nyelvtanfolyam elvégzésének lehetőségét.

Önálló tevékenységet folytatók, egyéni vállalkozók képzése

Önálló tevékenység

Az Szja tv. 3. számú mellékletének I./22. pontja az összevont adóalap megállapításánál elszámolható költségek kö-

rében elismert költségként nevesíti a művészeti tevékenységet folytató magánszemély számára a tevékenységgel összefüggő szakmai képzés költségét.

Bár az Szja tv. erre vonatkozóan kifejezett rendelkezést nem tartalmaz, nem zárható ki, hogy bármely önálló tevékenységet folytató magánszemély elszámolja a tevékenység folytatása, bevétel megszerzése érdekében szükséges képzésen, továbbképzésen való részvételével összefüggésben felmerülő kiadásait.

Egyéni vállalkozó

Az Szja tv. vállalkozói költségek elszámolásáról szóló 11. melléklete alapján jellemzően előforduló költségnek minősül az egyéni vállalkozó által képzésre fordított igazolt kiadás, ha az más magánszemély – például alkalmazott – képzése érdekében merült fel, vagy a saját – a vállalkozási tevékenység folytatásához szükséges – szakismeretének megszerzése érdekében merült fel. A jogszabályi rendelkezés az iskolarendszerű képzéssel összefüggő kiadás elszámolását nem teszi lehetővé.

A képzési költség fogalma

Az adószabályok áttekintését követően érdemes tanulmányozni, hogy mely költségek minősülhetnek a képzés költségként.

A képzés költsége elsődlegesen a képző intézmény által kiállított számla szerinti oktatási szolgáltatás ellenértéke. Iskolarendszerű képzés esetén az oktatási szolgáltatás ellenértéke az adott tanulmányi félévre (oktatási időszakra) fizetendő tandíj, költségtérítés összege. Amennyiben iskolarendszeren kívüli képzést folytat a magánszemély, a képzés költsége az oktatásszervező részére kifizetett részvételi díjból az oktatási szolgáltatás ellenértéke.

Az oktatási szolgáltatás ellenértékén felül a képzési költség fogalma alá sorolható a szükséges taneszközök, tankönyvek ára, esetlegesen külön fizetendő vizsgadíjak összege is.

A képzésekkel összefüggésben rendszerint felmerülnek járulékos jellegű kiadások, amelyek azonban nem tekinthetők a képzés költségének. Ilyen kiadás lehet például a képzés helyszínére történő oda-és visszautazás, az étkezés és a szállás költsége. Ha a munkáltató ezeket a költségeket is megtéríti, kérdésként merülhet fel, hogy ez milyen adókötelezettséget keletkeztet.

A képzéshez kapcsolódó járulékos jellegű költségek munkáltató általi megtérítése esetén vizsgálni kell, hogy a képzés minősülhet-e az Szja tv. 3. § 10. pontja szerint hivatali, üzleti utazásnak, továbbá figyelemmel kell lenni a képzésen részt vevő magánszemély és a kifizető közt fennálló jogviszonyra is.

Ha a képzés nem minősül hivatali, üzleti utazásnak, a munkáltató, kifizető által megtérített utazási, étkezési költség a magánszemély és a munkáltató, kifizető között fennálló jogviszonyra vonatkozó szabályok alapján adóköteles.

Utazási, étkezési költség, egyéb szolgáltatások költsége

Ha a magánszemély a képzésen a munkáltató elrendelése alapján vesz részt, vagy a képesítés megszerzése a kifizető tevékenységével összefüggő feladat ellátásához szükséges, a képzési helyszínre történő utazás hivatali üzleti utazásnak minősülhet.

A munkáltató által a magánszemélynek a képzéssel összefüggésben hivatali, üzleti utazás keretében megtérített utazási és szállásköltséget az Szja tv. 7. § (1) bekezdés g) pontja alapján bevételként nem kell figyelembe venni a magánszemély jövedelmének kiszámítása során. Szintén nem veendő figyelembe a hivatali, üzleti utazáshoz kapcsolódó utazási jegy ellenértékét, ideértve a szokásosan a jegy árában felszámított étkezés ellenértékét is, továbbá a hivatali, üzleti utazáshoz kapcsolódó szállás ellenértékét, ideértve a szokásosan a szálláshely árában felszámított reggeli étkezés ellenértékét az Szja tv. 7. § (1) bekezdésének q) pontja alapján.

Nem ritka, hogy az iskolarendszeren kívüli képzést szervező cég a képzés mellett egyéb szolgáltatásokat – étkezést, szabadidőprogramokat – is biztosít a résztvevők számára. E szolgáltatások nem minősíthetők képzési költségnek, tekintettel arra, hogy a magánszemély szükségleteinek kielégítését szolgálják. Ha az ilyen szolgáltatások igénybevétele esetében is megállapítható a hivatali, üzleti célú részvétel, akkor ezek az Szja tv. 70. § (1) bekezdés a) pontja szerint hivatali, üzleti utazáshoz kapcsolódó étkezés vagy más szolgáltatás révén a magánszemélynek juttatott jövedelemként az egyes meghatározott juttatásra vonatkozó szabályok alapján adókötelesek. Ha az étkezési költség megtérítése iskolarendszerű képzés kapcsán merül fel, szintén a fenti szabályok alkalmazandók, azaz azt kell vizsgálni, hogy a képzésen történő részvétel hivatali, üzleti célú-e. Amennyiben igen, az étkezés kifizető,

munkáltató által megtérített költsége egyes meghatározott juttatásként adóköteles az Szja tv. 70. § (1) bekezdés a) pont alapján.

Ha a képzési helyszínre a résztvevő magánszemély saját személygépkocsijával utazik, és ez az utazás hivatali, üzleti utazásnak minősül, az utazási költség megtérítése kiküldetési rendelvénnyel alkalmazásával is történhet. Kiküldetési rendelvénnyel alkalmazása esetén a magánszemélynek nem keletkezik bevétele az Szja tv. 7. § (1) bekezdés r) pontja alapján, ha költségtérítésként a dokumentumon feltüntetett oda-vissza távolságra az igazolás nélkül elszámolható mértéket meg nem haladó összegben kap térítést. Igazolás nélkül a kilométerenkénti 15 forint általános személygépkocsi-normaköltség, továbbá a norma szerinti üzemanyag-mennyiség és az állami adó-és vámhatóság által közzétett üzemanyagár alapján megállapított üzemanyagköltség számolható el.

Az Szja tv. alkalmazásában saját tulajdonban lévő személygépkocsinak minősül a zárt végű lízingbe vett jármű is. Szintén saját tulajdonúnak tekintendő a házastárs, tulajdonában lévő vagy az általa zárt végű lízingbe vett személygépkocsi, továbbá a 2018. január 1-jén hatályba lépett módosítás alapján a házastárson kívüli egyéb közeli hozzátartozó tulajdonát képező (vagy – ahol a törvény lehetővé teszi – az általa zárt lízingbe vett) jármű is.

Ha a magánszemély nem saját személygépkocsival vagy más gépjárművel – például motorkerékpárral – utazik, az utazás költsége csak útnyilvántartás alapján számolható el. Ebben az esetben a kapott költségtérítést bevételként figyelembe kell venni, amellyel szemben az Szja tv. 3. számú melléklet IV. fejezetében foglaltak alapján számolható el az üzemeltetéssel és üzemanyag-felhasználással kapcsolatos kiadások.

Képzéssel összefüggő adómentességi szabályok a személyi jövedelemadóban

Az Szja tv. az eddig ismertett rendelkezéseken túl tartalmaz olyan, a képzésekkel összefüggő juttatásokhoz kapcsolódó szabályokat, melyek lehetővé teszik a képzések adómentes finanszírozását. Ezeket az alábbiakban foglaljuk össze.

a) Állami támogatások

Az Szja tv. 7. § (1) l) pontja alapján a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni – azaz adómentes – a pedagógus szakvizsgára történő felkészülésben vagy továbbképzésben való részvételi díj és költség (utazás, szállás, étkezés, könyv, könyvtári beiratkozás és használat díja) munkáltató által történő megtérítését, kifizetését, ha annak forrása a központi költségvetés által biztosított hozzájárulás, valamint a pedagógusnak szakkönyv vásárlására jogszabály alapján adott összeget sem.

Az Szja tv. 1. számú mellékletének 7.17. pontja szerint a felnőttképzésben, munkaerőpiaci képzésben részt vevő magánszemély adómentes bevételeként minősül a képzési támogatás – a keresetpótló juttatás és keresetkiegészítés kivételével – továbbá a felnőttképzési szolgáltatás, valamint a képzés időszaka alatt biztosított étkezés, közlekedés, szállás, és az e jogcímenek alatt adott költségtérítés, megélhetési támogatás összege, ha annak forrása az államháztartás valamely alrendszerének költségvetése, és/vagy az Európai Unió valamely pénzügyi alapja. Az e rendelkezés szerint folyósított megélhetési támogatás a képzésben részt vevők létfenntartását biztosítja a képzés időtartama alatt, az adómentesen adható összeget a jogszabály nem határozza meg, ez a pályázatot kiíró döntési jogkörébe tartozik. A szabály alapján juttatott költségtérítésre vonatkozóan elszámolási kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezés nincs, ezért – amennyiben az egyéb jogszabályi feltételek fennállnak – a költségtérítés akkor is adómentesnek tekinthető, ha az összeg felhasználását a magánszemély nem igazolja.

A magánszemély adómentes bevételeként minősül az Szja tv. 1. számú mellékletének 8.29. pontja alapján a munkáltató, volt munkáltató által a csoportos létszámleépítés miatt elbocsátott, vagy elbocsátandó munkavállalók részére nyújtott, a munkavállaló újra-elhelyezkedését támogató szolgáltatás. E szolgáltatások körét a jogszabály tételesen meghatározza, ide tartozik a pszichológiai tanácsadás, az át-, illetve továbbképzés, a munkajogi tanácsadás.

A felmérések alapján a diploma megszerzésének útjában leggyakrabban a szükséges nyelvvizsgák hiánya áll.

A nyelvvizsga bizonyítványok megszerzése érdekében 2017.11.11-től adómentes az első sikeres nyelvvizsga és az első emelt szintű, idegen nyelvből tett érettségi vizsga díjának jogszabály alapján visszatérített összege, mely legfeljebb a minimálbér 25%-a, 2018-ban 34 500 forint lehet. Az

új támogatás részletszabályait az első sikeres nyelvvizsga és az első emelt szintű idegen nyelvből tett érettségi vizsga díjához nyújtott támogatásról szóló 503/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet tartalmazza. E rendelet alapján az első sikeres komplex - írásbeli és szóbeli részt tartalmazó - közép- és felsőfokú nyelvvizsga, valamint idegen nyelvből tett emelt szintű érettségi vizsga díját visszakaphatják, akik 35. életévük betöltését megelőzően, 2018.01.01-t követően tettek sikeres nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségi vizsgát a rendeletben felsorolt nyelvekből. Fontos, hogy a rendelet alkalmazásában első sikeres nyelvvizsgán a 2018. január 1-jét követően letett nyelvvizsgát kell érteni, függetlenül attól, hogy a vizsgázó ezen időpontot megelőzően már rendelkezik érvényes nyelvvizsga bizonyítvánnyal. A visszatérítés a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóságához benyújtott kérelemre határozattal történik.

Egyes állások betöltésének elengedhetetlen feltétele a gépjárművezetői jogosítvány megléte.

Az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról, valamint a bevándorlási különadóról szóló 2018. évi XLI. törvény (a továbbiakban Módtv.) 2018. július 26-i hatállyal egy új, 7.41 ponttal egészítette ki az Szja tv. 1. számú mellékletét. E szabály értelmében adómentes a közlekedési alapismeretek tanfolyam és vizsga díjából jogszabály alapján visszatérített összeg. A rendelkezés jogszabályi háttere a közlekedési alapismeretek tanfolyam és vizsga díjához nyújtott támogatásról szóló 55/2018. (III. 23) Korm. rendelet, melynek alapján az állam visszatéríti a 20. életévét legkésőbb a vizsga napján betöltött fiatal számára a közlekedési alapismeretek (KRESZ) tanfolyam és vizsga megfizetett díját, de legfeljebb 25 ezer forintot. A kedvező szabály már a 2018. július 1-jét követően teljesített kifizetésekre is alkalmazható, a támogatás iránti kérelmeket a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság bírálja el.

b) Adómentes ösztöndíjak

Az Szja tv. 1. számú mellékletének 3.1. pontja alapján a közcélú juttatások körében adómentes bevétel a közhasznú alapítványból, közalapítványból annak alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban a magánszemély részére kifizetett azon összeg, amelyet az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra ösztöndíj címén folyósítanak. Adómentesnek minősül továbbá a külföldi tartózkodásra tekintettel

külföldről kapott ösztöndíj is az Szja tv. 1. számú mellékletének 4.2. pontja alapján. E rendelkezés alkalmazásában ösztöndíjon a külföldi oktatási intézményben folytatott tanulmányra, illetve a külföldi kutatóhelyen végzett kutatásra külföldi kifizető (cég, magánszemély stb.) által folyósított összeget kell érteni.

Ezen általános jellegű rendelkezések mellett a képzést az egyes szakágazatok felügyeletét ellátó miniszter által alapított ösztöndíjak adómentességével is támogatja a jogalkotó.

E körbe tartozik a teljesség igénye nélkül:

- a hungarológiai, magyarságismereti és magyar nyelvi képzések és kutatások támogatására alapított Balassi Bálint-ösztöndíjprogram keretében folyósított ösztöndíjak és juttatások (Szja tv. 1. számú melléklet 4.7. pont f) alpont);
- a honvédelmi miniszter által alapított, a honvédtisztai alap- és mesterképzésben, a rendészeti felsőoktatási képzésben részt vevő hallgató, a honvéd tisztjelölt, a honvéd altiszt-jelölt ösztöndíja és egyéb pénzbeli juttatása Szja tv. 1. számú melléklet 4.14. alpont);
- a betegellátás színvonalának javítása, az egészségügyi hiányszakmák mérséklése és az orvosok itthon tartása érdekében létrehozott Rezidens Támogatási Program keretében folyósított ösztöndíj, továbbá az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképzési rendszerről szóló kormányrendelet alapján az első szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben történő részvétel során a támogatott jelöltnek a szakképzéssel kapcsolatos kiadások, dologi költségek megtérítésére az adott évre vonatkozó költségvetési törvényben meghatározott mértékű, utólagosan folyósított támogatás (Szja tv. 1. számú melléklet 4.22 alpont);
- a Kormány által alapított, a kormányhivatalokban szakmai gyakorlati lehetőséget biztosító közigazgatási ösztöndíjprogram keretében folyósított ösztöndíj (Szja tv. 1. számú melléklet, 4.23. alpont);
- a Kormány által alapított, kutató-, fejlesztő- és szellemi központ feladatait ellátó költségvetési szerv által folyósított ösztöndíj (Szja tv. 1. számú melléklet 4.32. alpont);
- az Európai Unió forrásaiból a Felzárkóztató egészségügyi ápolói szakképzési programok keretében egészségügyi államigazgatási szerv által biztosított motivációs ösztöndíj (Szja tv. 1. számú melléklet, 4.33. alpont);

- az Európai Unió forrásaiból az Ápoló tanulók részére pályaválasztást támogató ösztöndíj program keretében egészségügyi államigazgatási szerv által biztosított ösztöndíj (Szja tv. 1. számú melléklet, 4.34. alpont);
- a Bolyai János kutatási ösztöndíj (Szja tv. 1. számú melléklet 4.36 alpont);
- a fiatal külügyi szakembereknek a külügyi igazgatásba történő bevonását célzó, a külügyi és külgazdasági szakmai ismeretek fejlesztésére, valamint a külügyi és külgazdasági területet érintő ágazati szakmai kutatási és tudományos tevékenység támogatásának elősegítésért a külpolitikáért felelős miniszter által működtetett ösztöndíjprogram keretében biztosított ösztöndíj és juttatás a folyósítás időpontjától függetlenül (Szja tv. 1. számú melléklet 4.38. alpont);
- a felsőfokú végzettséggel rendelkező ápolókat és mentőtiszteket a mesterfokozat, az okleveles ápolói szakképzettség megszerzésében támogató, a Kormány rendeletében előírt feltételekkel kiírt pályázaton elnyert Michalicza-ösztöndíj a folyósítás időpontjától függetlenül (Szja tv. 1. számú melléklet 4.39. alpont);
- a kormányrendeletben meghatározott, a hiányszakmákban történő szakképesítés megszerzését támogató Szabóky Adolf Szakképzési Ösztöndíj a folyósítás időpontjától függetlenül (Szja tv. 1. számú melléklet 4.40. alpont);

A tanulmányi szerződés adójogi vonzatai

Gyakori, hogy a munkáltató és a munkavállaló a képzésre vonatkozóan tanulmányi szerződést köt, melynek alapján a munkáltató a tanulmányok ideje alatt a munkavállalót támogatja, a munkavállaló pedig kötelezi magát a szerződésben rögzített tanulmányok elvégzésére és a munkáltatóval fennálló jogviszonyának a képzettség megszerzése után a támogatás mértékével arányos ideig – de legfeljebb öt évig – történő fenntartására. A tanulmányi szerződésre vonatkozó szabályokat a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 229. §-a tartalmazza.

Az Mt. alapján nem köthető tanulmányi szerződés munkaviszonyra vonatkozó szabály (jogsabály,

kollektív szerződés) alapján járó kedvezmények biztosítására, valamint a tanulmányok elvégzésére, ha a képzésben való részvételre a munkáltató kötelezi a munkavállalót.

A munkáltató, kifizető által átvállalt képzés költségére vonatkozó adókötelezettséget a tanulmányi szerződés megkötése nem befolyásolja. Az Mt. nem tartalmaz korlátozó rendelkezést arra vonatkozóan, hogy milyen jellegű képzésre köthető tanulmányi szerződés, így a munkáltató szerződést köthet akár iskolarendszerű, akár iskolarendszeren kívüli képzésben részt vevő munkavállalójával is.

A tanulmányi szerződés alapján a felek megállapodása határozza meg a munkáltató által a munkavállalónak nyújtott támogatás körét. A gyakorlatban a támogatás a képzés költségeinek megtérítését, valamint a képzésen és vizsgákon történő részvételhez, felkészüléshez kapcsolódó munkaidő-kedvezmény, illetve a munkaidő-kedvezmény időtartamára járó díjazás biztosítását jelenti.

Kérdésként merülhet fel, hogy a tanulmányi szerződés megszűnése esetén felmerülhet-e adókötelezettség, és amennyiben igen, akkor az milyen jellegű.

Ha a munkáltató a tanulmányi szerződés lényegi tartalmát megszegi, a munkavállaló mentesül a tanulmányi szerződésből fakadó kötelezettségek teljesítése alól. Ilyen szerződésszegés lehet, ha a munkáltató nem biztosít tanulmányi szabadságot a munkavállalónak, vagy a képzésen, vizsgán való részvételt a munkavállaló szabadsága terhére engedélyezi. A munkavállaló szerződésszegésének jogkövetkezménye, hogy a munkáltató elállhat a szerződéstől. Erre kerülhet sor például, ha a munkavállaló a szerződésben kikötött időtartamon belül megszünteti munkaviszonyát, vagy a tanulmányokat nem megfelelő eredménnyel folytatja. Ilyen esetben a munkáltató a nyújtott támogatás összegét visszakövetelheti. Ha a munkavállaló a munkaviszonyát a szerződésben kikötött időtartam lejártát megelőzően szünteti meg, a visszafizetési kötelezettséget a munkaviszonyból még le nem töltött idővel arányosan kell meghatározni.

A munkavállaló a szerződést azonnali hatállyal felmondhatja, ha körülményeiben olyan jelentős változás áll be, amely a szerződés teljesítését lehetetlenné tenné vagy az aránytalan sérelemmel járna. Ebben az esetben a munkáltató a támogatás összegét nem követelheti vissza.

Gyakori, hogy a felek közt megszűnik a munkaviszony, a munkáltató azonban erre tekintettel nem fizeteti vissza a

nyújtott támogatás összegét a munkavállalóval. Az elengedett összeg az Szja tv. 4. § (2) bekezdés c) pontja alapján a munkavállalónál bevételt keletkeztet, melynek adókötelezettségére a felek közt fennálló jogviszonyra vonatkozó adószabályok irányadók. Ha az elengedés időpontjában a felek közti jogviszony – munkaviszony – még fennáll, akkor az elengedett összeg munkaviszonyból származó jövedelemként adóköteles. Ha a felek közti munkaviszony már megszűnt, a munkáltató által elengedett összeg egyéb jövedelemként adózik az Szja tv. 28. § alapján.

Ha a felek megállapodása értelmében a támogatás összegének visszafizetése részletekben történik, és a részletfizetés kamatmentes, vagy a felszámításra kerülő kamat mértéke nem éri el a jegybanki alapkamat 5 százalékponttal növelt összegét, akkor a munkavállaló kamatkedvezményből származó jövedelmet szerez az Szja tv. 72. § -a alapján. A jövedelem adóalapja a kamatkedvezmény 1,18-szorosa. Az adót

a kifizető adóévenként, az adóév utolsó napjára (a követelés megszűnése esetén a megszűnés napjára) állapítja meg, a kifizető által levont jövedelemadó megfizetésére és bevallására irányadó rendelkezések szerint fizeti meg és vallja be.

A Módtv. 2019. január 1-jétől tovább szűkíti a kifizetőt terhelő adó mellett nyújtható juttatások körét. A változás következtében hatályát veszti az a rendelkezés, amely alapján a 2016. december 31-ig béren kívüli juttatásnak minősülő juttatásokat – így az iskolarendszerű képzés munkáltató általi átvállalása révén juttatott jövedelmet is – egyes meghatározott juttatásként lehetett biztosítani. Ennek alapján, amennyiben 2019. január 1-jét követően a munkáltató átvállalja az iskolarendszerű képzés költségét, ezáltal juttat jövedelmet munkavállalójának, e jövedelem bérjövodelemként válik adókötelessé.

DR. ASZTALOS ZSUZSA